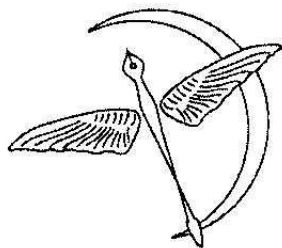

تأملات فلسفی

سید سلمان صفوی

www.ketab.ir

آکادمی مطالعات ایرانی لندن

۱۳۹۸

سرشناسه	: صفوی، سلمان، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: تأملات فلسفی / سیدسلمان صفوی؛ [برای] آکادمی مطالعات ایرانی لندن.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات سلمان آزاده، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۳۹۶ ص.
شابک	: ۸۰۰۰۰۰ ریال: ۸-۵۷-۵۳۵۷-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
موضوع	: صفوی، سلمان، ۱۳۳۸ - -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع	: فلسفه اسلامی -- مقاله‌ها و خطابه‌ها -- فلسفه -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع	: Islamic philosophy -- Addresses, essays, lectures
موضوع	: Philosophy -- Addresses, essays, lectures
شناسه افزوده	: آکادمی مطالعات ایرانی لندن
شناسه افزوده	: London academy of Iranian studies
رده بندی کنگره	: BBR8
رده بندی دیویی	: ۱۱۹۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۹۳۳۹۹

مؤلف: سید سلمان صفوی

تأملات فلسفی

ویراستار: مهوش السادات علوی

صفحه آرای و طرح جلد: سید محمدعلی علوی

ناشر: انتشارات سلمان آزاده / چاپ اول: تهران، ۱۳۹۸

شابک: 978-600-5357-57-8 / قیمت: ۸۰ هزار تومان

ناشر: انتشارات سلمان آزاده / تیراژ: ۵۰۰

مرکز پخش: ۰۲۱-۲۲۸۶۹۲۱۷ / www.iranth.com

انتشارات سلمان آزاده

فهرست

۱۱	مقدمه
۱۷	دغدغه فلسفی
۲۱	فلسفه اسلامی و فلسفه غرب
۴۱	نسبت خرد فلسفی و آینده‌پژوهی
۵۳	اهمیت گفتگو در فلسفه اسلامی
۵۹	رابطه فلسفه اسلامی و وحی قرآنی
۶۹	کرامت انسانی
۷۷	مقایسه فلسفه غربی و فلسفه اسلامی و تبیین کارکردها
۹۳	چالش‌های معرفتی فلسفه اسلامی و فلسفه مدرن غرب
۱۱۳	شاهنامه حکیم فردوسی شاهکار حکمی، عرفانی و حماسی جهانی ایرانیان
۱۳۵	صدرالمتألهین و اندیشه مدرن
۱۴۷	کاربرد تفکر صدرالمتألهین در اندیشه نوین دینی

مقدمه

فلسفه شناخت ماهیت اساسی واقعیت، وجود و معرفت است. فلسفه اندیشیدن درباره تفکر است.¹ فلسفه طریقی است برای تفکر در مورد جهان، انسان و جامعه که با طرح پرسش‌های مبانی به تبیین ماهیت اندیشه بشر، ماهیت جهان و ارتباطات آنها می‌پردازد. ایده‌های فلسفی غالباً کلی و انتزاعی است. سؤالاتی از این قبیل که چگونه باید زندگی کرد؟ (اخلاق)، چه چیزهایی وجود دارد و ماهیت ضروری آنها (متافیزیک) چیست؟ و آنچه به عنوان دانش واقعی شناخته می‌شود (معرفت‌شناسی) و اصول صحیح استدلال (منطق) چه شرایطی دارد؟ اساس تفکر فلسفی؛ رویکرد انتقادی و اجتهادی است، نه تقلیدی.

فلسفه درصدد درک اسرار موجود و واقعیت است. هدف فلسفه؛ کشف ماهیت حقیقت و دانش و مواردی است که با دارا بودن ارزش‌های جاویدان، در زندگی ارزش اساسی دارند. فلسفه هم‌چنین به بررسی و تبیین روابط بین انسان و جهان و فرد و جامعه می‌پردازد. فلسفه با بهره-

¹. "thinking about thinking".

گیری از ابزار منطق و برهان: با تحلیل روش‌هایی که انسان‌ها در جهان تجربه می‌کنند، انسان را به تفکر انتقادی، نوشتن صریح و شفاف و تجزیه و تحلیل منطقی هدایت می‌کند. فلسفه از دیرباز دغدغه فکری برخی نخبگان بشری در شرق و غرب بوده و در طول تاریخ خود شاهد خلق دوره‌ها، مکتب‌ها، دکترین‌ها و متفکرین مختلف از شرق و غرب عالم بوده است. خاستگاه نخستین فلسفه ایران، هند و چین بوده و پس از آن در یونان رواج یافته و امروز جهانی شده است.

ایران در حیثیت اندیشه فلسفی بشر نقش تاریخی و کلیدی داشته است. فلسفه ایرانی^۱ به تفکرات و سنت فلسفی ایرانی دوره باستان باز می‌گردد که از اندیشه‌های باستانی هند و آریایی‌ها آغاز شده است. این اندیشه‌ها بعدها تحت تأثیر آیین زرتشتیت واقع شدند و مکتب زرتشت را تشکیل دادند. براساس دایرةالمعارف فلسفه آکسفورد؛ تاریخ موضوع و دانش فلسفه به هند و آریایی‌های ۱۵۰۰ سال قبل از میلاد می‌رسد و پس از آن فلسفه زرتشتی از طریق یهودیت وارد اندیشه غربی و نهایتاً فلسفه افلاطونی می‌شود. از جمله فلاسفه این دوره می‌توان به پولس ایرانی، مانی و مزدک اشاره کرد. به دلیل تغییرات قابل توجه سیاسی - اجتماعی (متأثر از حملات ۶۵۱ م. مسلمانان و ۱۲۲۱ م. مغولان)؛ سراسر تاریخ ایران را گستره وسیعی

^۱. Seyyed Hossein Nasr, *The Islamic Intellectual Tradition in Persia*. Edited by Mehdi Amin. Razavi. (Richmond, Surrey: Curzon Press, 1996). Pp. xv, 375.

از اندیشه‌های فلسفی پوشانده؛ از ایران باستان و آموزه‌های زرتشتی تا مکاتب مانوی، مزدکی و آئین زروانی که قبل از اسلام ظهور کرده‌اند.^۱

فلسفه به «حکمت نظری» و «حکمت عملی» قابل تقسیم است. شاخه‌های اصلی فلسفه عبارتند از: «متافیزیک» (شناخت وجود و طبیعت واقعیت)، «حکمت نظری»: معرفت‌شناسی (مطالعه معرفت و چگونگی آن)، «حکمت عملی»: اخلاق (مطالعه چگونگی رفتار انسان‌ها و آنچه خوب و دارای ارزش است)، «زیبایی‌شناسی»: مطالعه سؤالات فلسفی مبانی درباره هنر و زیبایی و «فلسفه سیاسی»: شناخت چگونگی تعامل مناسب انسان‌ها در یک جامعه سالم و نحوه مشروعیت و توزیع قدرت.

اخیراً فلسفه‌های مضاف نیز نامیده شده‌اند که از جمله می‌توان به «فلسفه ذهن»: مطالعه ماهیت ذهن، آگاهی و غیره، «فلسفه دین»: مطالعه ماهیت دین، خدا، شر، دعا و غیره، «فلسفه علم»: مطالعه مفروضات، مبانی و مفاهیم علم، «فلسفه تاریخ»: آیا در تاریخ بشری پیشرفت وجود دارد؟ آیا الگوها یا چرخه‌های گسترده وجود دارند؟ اگر گفته می‌شود جریان تاریخ به پیشرفت منتهی می‌شود: مسیر نهایی آن چیست؟ نیروی محرکه پیشرفت در تاریخ انسانی چیست؟، «فلسفه اخلاق»، «فلسفه حقوق»، «فلسفه ریاضیات» و «فلسفه علوم اجتماعی» اشاره کرد.

^۱ Seyed Hossein Nasr and Mehdi Amin Razavi, *An Anthology of Philosophy in Persia, Volume 1: "From Zoroaster to Omar Khayyam"* I.B. Tauris, 2008.